„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, на жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 132. У Новом Саду у среду 27. августа (8. септембра) 1886. ГОДИНА XXI.

САБОР ЈЕ САЗВАН — СМЕМО-Л С ГЕРМАНОМ?

Сабор је сазван... Сазван је у добу, кад смо се разбили; сазван је, кад толики од нас не седимо више један крај другог Но још има нешто, што нас и овако разбијене везује; још примамо из једног путира причешће...

Па да се причестимо... Ко данас, у овом судбоносном часу, узима реч, нек прилази народу као оно богу, са отвореном душом, са најчистијом савешћу.

Ствар је тешка, која се претреса. Пустимо дакле, нека говори разум; не дајмо, да нас заведе срце, али не говоримо — без срца. Трипут треба да се промислимо, па онда питајмо и народ, нека и он каже...

Да нисмо Срби, да нема у нами оне бујне ватре, можда и не би били данас овако растројни. Можда! Ал има тренутака, кад Србин уме да буде баш у раздору велики. У Црној Гори беснила је толико пута међу браћом крвна освета; читава племена таманила су се... хладан бусен затрпао је некоме брата, некоме оца .. но кад дође хора на Турчина, онда је наступило примирје, онда се браћа причешћивала из једног путира, а чуо се само један поклич: „Ко је Црногорац!“

И ми ћемо на нашег Турчина. Можда ће доћи нужда, да се подигнемо против оног, који се кренуо, да нам сатре нашу автономију, против оног, који је расколничком руком дрзнуо у светог Ћирила и Метода, као што је Синан паша дрзнуо у св. Саву... Јесте, у борби против Германа Анђелића требала би да легне чак и крвна освета; данас мора бити само један поклич, а тај гласи: „Ко је Србин!?“

Ако смо одиста Срби, треба од сад, па за време сабора да легне раздор; треба да наступи оно поштено црногорско примирје, па ако мора бити, ако не иде друкчије, биће доба кавзи и инату.

Но чекајте да се разумемо! Не нудимо ми то примирје онима, који су хтели да раде с Германом; не нудимо га нашим потурицама. Није доба да трећимо време, нит с гаврани да градимо савез. Ми примирје нудимо онима, с којима смо се разишли последње три саборске седнице, ал заједнички донели адресу...

Није нужно дуга разговора. У саборској адреси изнели смо, да се не можемо одрећи наших права; не можемо признати Германа за законитог патриарха; не можемо радити с њиме, јер он кочи точак сваком успешном раду.

Мањина је оног пута хтела, да се не молимо ни часа дуже лажном свецу, који не помаже, хтела је да Марко не оре друмове, док му је ту на месту Турчин, који гази орање. Мањина је дакле хтела да пре свега чекамо повољан одговор на адресу. Већина је мислила, да се повољном одговору можемо надати понајпре онда, ако се бар донекле упустимо ма и у неуспешан рад, тек да покажемо нашу добру вољу.

Сад је сабор сазван, те ћемо сазнати, јел' адреса добре среће била. Кад је прошли сабор ту адресу прихватио, Германовци били онемили, те се не чу ни један глас, не виде се ни један покрет против адресе. И ми се морамо надати, да ће бити, што смо замолили. Куцнули смо — отвориће нам се. У праву смо дакле не зебемо Или зар да не буду истините оне речи, с којим су нас мајке челичиле, соколиле јоште од колевке, да неправда процветат не може?! Зна се, у чему би био повољан одговор. Ми ћемо га казати кратко: он би гласио: Нов избор патријара.

Но шта ћемо, ако то не буде? По души, по праву, по прошлости овога сабора, ми не би могли друго учинити, но казати: „Са Германом радити не можемо“. Управо ми смо то већ казали у адреси. Па ако затраже од нас поред свег тог, да радимо с њим, онда је у питању наша реч, наша част. Од воље нам; можемо радити; ал онда не тражимо, да други поштују и цене нашу реч, кад је сами не поштујемо и не ценимо. Што сам бациш; други ће згазити.

Ако саборска адреса буде лоше среће, онда ће доидући сабор доћи у ужасно — јасан положај. Ту неће бити средња пута. Остаће на томе, да народни посланици или погазе реч, те да се сагну тако дубоко, колико су дубоко Германа Анђелића у адреси понизили, па да раде с њим, или да оставу стални, на бедему народних права, те да им не могу пребацити потомци: „Ви сте били на оном сабору, који је признао незаконитог патријара, ви сте прво грешника осудили, па грешнику сели уз колено; ви сте упрљали руке, јер сте из блата незаконитости хтели да стварате стену, на којој би се положила народна будућност.“

Два су пута, трећи не постоји... Но дај да за часак поверујемо у добру судбину адресе... Омане ли нас то, онда нас пустите да верујемо у српску свест.. пустите нас да верујемо, да се ми можемо пољуљати, али не — пасти.

Вера без дела — мртва је. У смислу тог веровања, ми ћемо делати. Што могнемо, пазите хоћемо-л'. Ј. Т.

Српско народно-црквени сабор.

Код нас се врло ретко дешава, да посланик о свом саборском раду положи бирачима рачун и одржава с њима везе. То је врло трајава појава. Но ако је икад било нужно, да се посланици споразуму са својим бирачима, та је нужда наступила данас, пред нов састанак саборски. Ми се врло добро сећамо, како су многи посланици у клубу жалили, што се у онај пар не могоше споразумити са својим бирачима и чути њихова мишљења. Но кад се сабор разишао, ми смо слабо кога од посланика видили, да је сазвао бираче и поразговорио се с њима. У колико се сећамо, ишао је међу своје бираче Ј. Томић, те на бирачким зборовима износио разлоге: зашто је положио оставку. (Бирачи су одобрили његов поступак.) Осим тога је Васа Муачевић (посланик даљског среза) сазвао своје бираче у Даљу и тамо им поднео извештај о своме и о саборском раду. На томе је збору решено једногласно: ако идућег (садањег) сабора не стигне повољан одговор на адресу, да се даљски посланик према својој задатој речи у адреси има уздржати сваког даљег саборисања под Германом. И то је канда — све.

Данас стојимо поново пред веома судбоносним положајем. Одговор на адресу може испасти повољан, а може испасти и натрашке. Па шта ће радити наши посланици, ако буде неповољна (ил никаква) одговора. С тим треба да дођу на чисто; а свакојако би им била дужност, да се о томе споразуму са својим бирачима. У овако судбоносним приликама треба тако радити, свуда се тако ради. Не велимо да посланик мора испунити вољу бирача, ако се с том вољом не слаже. Али онда му је дужност да одступи, јер не би требао нико да заступа народ онако, како народ — неће.

Ми смо дакле уверени, да ће сваки од народних посланика (ако икако може) сазвати своје бираче и гледати да се споразуме с њима, да чује њихово мишлење. Онда ће са лакшом душом и мирнијом савешћу саборисати. Ми се према том надамо, да ће свако од посланика још пре састанка саборског споразумети се на јавном збору са својим бирачима, јер право је да чујемо: шта вели народ?

Догађаји у Бугарској.

Из Софије долази глас за гласом, да кнез Александар намерава што пре оставити Бугарску. Он је још мислио да „проба срећу“ неко време, али се одрекао тога, чим је видио да немачки конзул има строг налог да држи у свему с руским конзулом. Зато немачки конзул и није био при званичном дочеку бугарског кнеза, а дан после је изјавио Батенбергу, да се од Немачке не нада ничем. Чисто је одвратно читати говоре кнеза Александра. Непрестано јеца, кука да је већ срамота.

— Занимљиво је шта пише о овом „Пестер Лојд“. Он ружно напада европску дипломацију па вели: „Сва мудрост те дипломације састоји се у томе, да каже руском цару: Господи, нека буде воља твоја, јако у Русији, тако и у Бугарској.“ „П. Лојд“ вели, да зна поуздано, да Немачка сад неће ништа рата с Русијом, и отуда сад Русија пашује по Европи. Затим напада „Пестер Лојд“ грофа Калнокија, па вели: „Па зашто смо ми издали за ово последњих 20 година 2000 милиона фор. за војску, зашто смо примили народно ополченије, кад не смемо да ратујемо. **Страх од рата с Русијом, не сме остати довека језгро аустро-угарске спољне политике.**“ Ко што се види пештанске Чиве су врло ратоборне, нарочито онда, кад ће други гинути а они — лиферовати.

* * *

Најновији гласови јављају из Софије, да ће кнез Александар отићи из Софије, чим постави привремену владу. Но то наилази на тешкоће. Кнез би хтео, бар тако се вели, да у привремену владу уђу људи свију странака Но Каравелов и Цанков не могу још да се погоде.

— Цанков је пуштен на слободу. Па и митрополит Климентије пуштен је из манастира и дошао је у Софију. Народ је сасвим миран, као да га се она трка офисира по Софији баш ништа не тиче.

— Чивутске новине веле, да је кандидат за бугарски престо кнез Олденбург. Многи помишљају и на Петра Карађорђевића.

Српско народно позориште у Меленци.*)

II.

Прва претстава је приређена 12. јула т. г. и то: „Адријена“ драма у 5 чинова написао Скриб и Легуве превео К. П. Љ.

Дело нам износи љубавне сплетке, које се често у великом свету догађају, при којима се обично сплеткаши не служе баш најморалнијим средствима. Често се лађају грешних, често подлих, често и мучких средстава само да до својих гадних и себичних цели дођу. Тако и овом приликом беше

*) Ми ове кратке опене на поједине представе доносимо тим радије, нека види позоришна управа, да у нашим мањим местима не може и не треба никако давати неке и неке драме, које се у већим местима још како тако примају. (Ур „Заставе“.)

ЛИСТАК.

ЧЕТИР ПОБРАТИМА.

Успомена на „Видов-дан“ 1886. год.

После плахе ноћне кише и бурне грмљавине, указао се кроз ретке облаке румен сунчани колут на истоку. Његови златни зраци проламаху танку маглу, а тихи поветарац њиха са дрвећа бисер-капљице.

Освежено лишће шушти, дрхће, а теби се причињава, да ти то све шапће: „Србине, данас ти је видов-дан!“ Види те капљице, што се са модро зеленог лишћа котрљају, то су горке сузе петвековне српске сирочади, међу њима су капље самртнога — ладнога зноја, на коцу и разним мукама, ал без једнога јаука скончани српски осветника — мученика.

Поветарац ти опет прича, да са Косова долази. Долазим, вели, да половину рајиних суза на црну земљу свалим, нека их она у своја ладна недра прими, и у оно језеро пропусти, које је настало године 1389. и које ће једнога дана, када корито своје препунило буде било — и то већ далеко није — на површину као Вулкан себи пута проломити и онда . . . . . Ту поветарац заста, духну јаче, као да је тешко уздахнуо, па настави; а другу половину рајиних суза оставићу моме побри сунцу, да их оно на лествицама својих жарки зрака, пред престо свевишњега одведе, да њега моле, да се бар он смилује на бедну рају, и да дозволи, да сунце слободе што пре засија над српским земљама.

* * *

Четир у најбољим годинама човека упутише се са погнутом главом кроз улицу, која гробљу води, гробљу варошице А. Најмлађи међу њима носи диван венац од свежа цвећа, — руже, крина и споменка — испреплетен шимшир и зимзелен лишћем.

Куда ће ови? к ме је намењен тај диван венац? питаху се они, који су срели ову четворицу. Та нико им од рода скорим умро није, а све да је, та нису један другом никакав род, да са таком тугом, са таким саучешћем један поред другог ходе.

„Но знател' ко су то? То су четир видовданска побратима. Побратише се лане на данашњи дан у Сомбору, камо су отишли позвани трубом српски првака, да буду сведоци препорођаја српске слоге“.

Над колевком новорођене српске слоге, побратише се њих петоро друга и задаше један другом тврду вјеру и обећање, да ће свагда нуз свој народ бити, а у спомен тога дана, да ће се сваке године о „Видову-дне“ колико их живи узбуде састати, да заједнички прославе спомен српске једнодушности. Да се живље опомену оне дивне величанствене слике, која је целом свету показала, да је још Србин способан за живот, да је крепак и чио народ. Да себи живље предоче ликове српски великана, Змаја и других. Да се још даље сете ватрени речи српских првака, па тадањег референта, коме је бол за згаженом автономијом нашом — сузе из ока измамио. Па тек да се сете оног величанственог момента, када су примили усрдан поздрав наше миле и драге браће из кршне Лике и Крбаве.

* * *

Лане их је било петорица, сада једног нема, оставио их један побра. Узео је за навек с богом од њих. Оштра коса — ладне смрти покосила је млађан живот Негда ватрено срце, које је свој народ тако жарко љубило — престало је куцати — умро је.

Он није дошао на уречени састанак, али побре њега не заборавише. Походише му гроб, окитише му крст венцем и прелише вином вечну му кућу, на којој је већ нежна трава избијала, од које ће се временом густо бусење да слије.

Отпојаше трократно тужно православно „вјечнаја памјат“, руковаше се побре преко гроба друга свога у знак још тешњег пријатељства, и са: с богом Гавро пријатељу наш — са сузом у оку опростише се пријатељи од свога побратима.

У повратку сваком се од њих намећала мисао „Боже мој, да ли ћемо до године сви на окупу бити — а леп ти је овај свет.“

За тим сходно уговору своме, одоше са породицама својима у оближњу шумицу, где су у кругу њиховом поред чаше рујна винца вече дочекали, наздравећи врсним поборницима народне ствари, а осуђујући данашњу српску интелигенцију, која је дозволила, да се на видовданском програму учауре неколико мољаца, који ће га за кратко време изгристи, ветар ће га онда на све четир стране света разнети, а наши ће потомци рећи „негда било сад се приповеда.“ Не дао бог, да до тога дође.

Ада. Н. Ј. П.

НЕКЕ ЧИВУТСКЕ ОСОБИНЕ.

Из књиге „La frange juive par E. Drummont“.

Чивути су велике уходе. Непобитна је истина, да ће Чивутин сваког издати, ако је у изгледу добар — шићар. То сведоче толики примери из историје и садашњости.

Велики талијански државник Кавур рекао је о свом секретару Чивутину Артому да не може никакву тајну сачувати; Бизмарк се једном приликом изразио: „Зашто би бог створио Чивуте, ако не да служе другима као уходе.“

Чивутин Левис Голдшмит био је Таљеранов уходa у Енглеској. Чивутин Михл убијен је, јер је Русији издавао војничке и ратне списе страних држава. Пре три године украо је неки Голдшмит планове пруског главног штаба. Чивуткиња Пајива чинила је велике услуге Немцима за време француско-пруског рата. Чивуткиње Каула и Гимон биле су у служби Немаца, а чувене су као врло велике и веште уводе.

Чивутин Густав Клоц издао је за добар новац ђенерала Хикса, те су Хикса убили Махдијевци. Клоца су наградили новцем и ђенералством.

Велики пољски песник Крашевски повери се Чивутину Адлеру, овај га изда Пруској, те седог песника осуде на тешку тавницу.

Види се из ових факата, којих има још пуно, да овде није говор о појединим случајевима, већ да је шпијонажа и издаја ушла у крв Чивута, да је постала њихова особина.

Но нису они шпијони и издајице међу собом. То они чине само према Нечивутима. Они

јер се цела ствар развила по ономе: ко силнији и јачи, тај и правији. По томе су слабији кињени, гоњени и морени, па ипак дотични нису кажњени били, што би ваљало да је била природна последица По томе је јасно, да би представа могла занимати онај свет, из кога је дело узето. Но одлучно тврдимо, да за мањи свет није, јер исти за таке прилике незна, или ако и зна, онда с правом тражи, да се такови зликовци и казне. Према томе би тај свет ваљало штедити и такове представе му недавати, те је и „Адријена“ овом приликом слободно изостати могла.

Друга представа је приказана 13. јула и то: „Наши сељани“ позоришна игра с певањем у 3 чина написао Мита Поповић, музика од Ј. Пачуа.

Већ по наслову се види, да је дело прњено из нашега живота, да нам износи догађаје, који су нам сваки дан пред очима. Јер збиља је небројено прилика у којима су суседи завађени, и то само због пакосних женских језика, који нигда не мирују. А тако исто их је много, који су неразумно пали опаком Јуди у руке, који их пре или после упропасти. С тога је замисао пишчева врло добра, јер збиља, народу ваља то сваком приликом пред очи износити. По томе ће ово дело бити свуда радо виђено, а то би било још и у већој мери, да је дело мало усавршено. Поред тога има у њему непотребних па и неистинитих појава, као што су „два швабе“. Исти немају скоро никакве свезе с комадом, а и слика је неистинита, јер збиља бачке „швабе“ су умерени и уредни људи.

Трећа представа је приказана 15. „јула т. г. и то: „Дебора“ позоришна игра у 4 чина, написао Мозентал превео Н. В. Ђорић.

Дело је прњено из оних времена, кад су Јевреји прогањани, мучени и злостављени били, често само за то, што су у својој вери непоколебиви били. Све је то у делу верно изнешено, изнешене побуде истоме, а те су верски фанатизам, који у таким приликама обично пресуђује. Даље је верно нацртан и главни покретач горњег, који је покрштен Чивутин. И тако се и опет потврдила она народна пословица „гори је потурица од Турчина“.

Главна јунакиња је остала до краја светао карактер, ма да јој подметоше, да ће за новац све продати и изневерити. Према томе се види, да је пишчева главна циљ, да „изабрани народ“ мало подигне и похвали. И кад би горњи одношаји збиља и данас постојали, делу неби било замерке ни приговора. Но данас своји баш сасвим обратно, јер су сада Јевреји они, који друге гоне, који народе исисавају и упропашћују. Према томе је дужност свакога, да томе на пут стане, да поради, да се народи обавесте, те да се знају чувати. С тога и позориште мора у томе правцу радити, ако хоће својој дужности задоста да одговори. Услед свега тога „Дебори“ нема места на нашој позорници и у толико мање, што смо ми и сувише горњој гадији изложени.

Четврта представа је приказана 17. јула т. г. и то: „Господар ковница“ позоришна игра у 4 чина а 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић.

У делу се износи с једне стране љубав из користи, а с друге стране чиста и права љубав. Тако исто с једне стране женидбу из користи, а с друге стране удају из освете. У делу је верно насликана охолост, којом занешени богаташи на сиротињу гледају, огорченост ових других, којом првима завиде. Добро су такођер изнешене појаве у којима наступи она истина: „неста блага, неста пријатеља,“ што често бива. Тако исто је верна слика, по којој је млада и неразумна глава учинила одсудни корак за инат. После је тек видила

нема шта да изгубе. Они не издају своју домовину, — немају је. А издати Чивутина суду или Нечивутину, то Чивутин никад неби смео чинити, јер је то по талмуду — грех. Сав њихов рад управљен је на пропаст, свега оног што није чивутско. А да то постигну стоји им на расположењу све, новац издаја, шпионажа, отров, кривоклетство и још туштa чивутских средстава.

Па има Чивута који и убијају. Чивутин Мер отровао је кастиљског III. Хенрика; Чивутин лекар Валхо нудио се да 1477. г. отрује Султана Махмуда III. Од Чивута који су радили с отровом спомињемо још Седеција и Лопеза.

Упропастити, убити, оглобити Нечивутина то је код њих највећа дика и заслуга. Тај посао обављају они са највећом слашћу и одушевљењем. Што више Нечивута трговаца упропасти Чивутин, тим му кредит код „својих“ све више скаче. Нечивутин је зато ту — веле они — да га крадемо. Учинели какав злочин, који се неможе затајати, а да не дође до судске расправе, онда се они лаћају најпрактичнијег средства — подмићивања. Чивутска „алијансија“ има милионе, која стоје на расположењу чивутским злочинцима да подмићују. Да споменемо само неке случајеве у Паризу.

Барона Ерлангера, Чивутина тужи нека подузимачка компанија због преваре и проневере. Има пуно доказа да је Ерлангер учинио проневеру, но суд у оскудици стварних доказа обуставља даљи ток истраге и одбија тужбу. Излишно је рећи, да је већ овде „Alliancé izraelité“ учинила своје са златним луј-дорима.

грозну збиљу и величину несреће, кад је већ свe доцне било, кад се више није могло изменути. Изврсно је најзад изнешен карактер, који је у свима тима тренутцима остао непоколебив, који је својом истрајношћу, сталношћу, племенитошћу и љубављу победио и задобио срце, које му је тако драго било. По томе је и приказ дела био оправдан, јер је сваки нашао поуке и забаве.

Пета претстава је приказана 19. јула т. г. и то: „Нови племић“ позоришна игра у 5 чинова написао К. А. Гернелу, посрбио Лаза Телечки

Дело нам износи прилике, или боље рећи неприлике, које су нам сваки дан пред очима. Износи нам мирну радену и штедљиву породицу, која је у своме кругу и у кругу своје родбине задовољна. Даље се не маша, за вишим не грамзи, те је потпуно сретна, што се на свакоме кораку види. Но наједаред је увуку ниски спекуланти у „више кругове“, те се околности промену́ше, она прекиде старе везе, док не пропаде. А таких прилика је у нас и сувише, јер као да је нека манија у нас ушла, тежимо увек за оним, што нашу снагу прелази. И у свима тима приликама, не помажу молбе, савети, опомене, па ни претње, док не наступе невоље и несреће. Онда се тек траже стари искрени пријатељи, и онда се покаже що који племенити карактер, па често и какав „Пратљача“. Но често и та помоћ дође доцне, што овом приликом није случај био, те је још више допринело, да је комад добро примљен

ДОПИСИ.

Сомбор. (Предконференција учитељска.) Данас 25. о. м. Ника Грујић отворио је конференцију сходним говором. Нагласио је, да је ствар врло важна, а народ очекује много од тога.

Износи дневни ред.

Душан Кнежевић предлаже, да се узме у претрес предлог „за уредбу срп. нар. школа“ одбора петнајсторице место статута за организацију. Тим хоће да се искажу тегобе и жеље учитељске. Подпомаже га А. Р. Павловић (Ст. Кер.) Јован Ајдуковић (Палanка) Милош Белеслин вели: ствар ради које смо се сакупили, јесте — организација учитељства. Створимо тело, које ће имати у своме врхунцу права, да се сваком приликом жали на незаконитости или погрешке, које се у школству догађају. Организовано учитељство инволвира два независна органа, лист и управни одбор. Он ће добити дужност, ако скупштина не узможе да претресе све оно, што се буде на школу и њено учитељство односило. Прво ваља произвести организацију, па онда претресати уредбу и т. д. Потпомаже га Ђ Бекић, Јов. Михајиловић, М. Кириловић, Ђ. Милић, К. Шијачки и М. Јовановић.

Готово једногласно прима се предлог М. Белеслијина.

Нацрта за организацију има три: Сомборски, Новосадски, и М. Нешковића.

Предложена ужа коференција закључи, која ће сва три предлога прегледати и мњење широј конференцији подвести а за тим скупштини.

У ту су изабрати:

Н. Грујић, Јов. Благојевић, Ст. Арсеновић М. Ковић, Ст. Коњовић, Д. Кнежевић, М. Кириловић, С. Глибоњски, Ђ. Милић, Ј. Марић, М. Јовановић, Ар. Варађанин М. Белеслијин, К. Шијачки, Протић, Мита Нешковић — Сутра опширније.

Ириг, 23. августа. (Наша незаконита скупштина) Од неког времена појавило се живо кретање међу нашим грађанством, а тиче се наше православне црквене скупштине. Треб знати, да је та скупштине незаконито попуњена, па је с тога и сама постала незаконита.

Сваки зна, а и рескрипт каже, како се попуњује сваке друге године трећина скупштинара. То попуњавање бива тако, да општинари бирају ту трећину. У свима општинама се тако и ради. Само код нас је при последњем попуњењу трећине скупштинара ишло незаконито. Општинаре није нико ни звао, него су оне две трећине скупштинара саме изабрале трећу трећину. И кад би то тако ишло и даље, онда би једна клика људи вечито управљала, попуњавала се и допуњавала се са својим пријатељима и кумовима, а народ би стојао у крај и гледао. Међутим наша автономија хтела је баш то избећи. Чак ни 6 година није хтео рескрипт дозволити, да владају општином једни и исти људи, него је наредио, да сваке 2 године народ бира нову трећину, како би улазило нове крви у скупштину.

Но питање је, како се могло код нас радити против рескрипта и закона? Е како; наш парох г. Сава Стојшић преварио је скупштинаре, како је бајаги изишао нов решкрипт, и да од сад неће више бирати скупштинаре општина, но ће се скупштинари сами попуњавати. И кад је то спровео, онда га је таква незаконитост скупштина изабрала за председника. Ја ћу вам у своје време коју реч више писати о том господину, а за сад вам јављам толико, да се грађанство иришко спрема, да учини нужни мере и да се тужи против ове незаконите скупштине. Нема сумње, да ћемо добити правду, јер с нами је закон, а они, који хтедоше преварити народ, биће изобличени. △

Вести из места и са стране.

Како садања српска влада помаже српске грађане? Напредњаци су прошлог рата све потребе намиривали из иностранства, ма да је неке потребе могла подмирити и сама српска производња. Тако су куповали ђаве коње и још ђавије сено из иностранства, дочим су коњи и сено у Србији од прве каквоће. За тај поступак осуђивана је влада, па она сће сад да се „поправи“. Оће наиме за коњанике да купује коње у Србији. То би врло лепо било, да напредњаци не метоше маску у почетку тога рада. Они траже, да онај српски грађанин, који жели продати држави коња, мора оставити коња у државној коњушници месец дана па преглед, па ако се докаже, да је здрав, држава ће га купити. Влада је знала, да на то неће нико пристати, па зато то и захтева. Кад су напредњаци куповали о последњем рату коње од Чивута, нису их ни један дан прегледали, а сад од Срба хоће то да чине месец дана. Но знамо и зашто је то. Срби неће, као Чивути, да — мите.

У Сентомашу је српско добровољно позоришно друштво приредило на Вел. Госпојину дилетанску представу. Представљао се Трифковићев „Школски надзорник“, Страјићев „Цилиндар“ и Змајев „Шаран“. Као што нам наш извештач из Сентомаша јавља, представа је како с моралног, тако и с материјалног гледишта потпун успех постигла. Чист приход 70 фор. иде једном сиромашном и вредном ђаку. Суделовали су; гђце Јованка Јоцићева, Ангелина Манојлова, Сока и Олга Манојловићева, а од мушких су се одликовали г. г. Данило Кеслер и Јоца Токалић. Наш извештач жели друштву у будуће најбољи успех, а уз то очекује, да при идућим представама буду приређивачи мало предусретљивији према посетиоцима.

Избор општ. бележника у Сентомашу биће у суботу 11. септембра по н. к. Кандидата има доста, међу њима претежни број Срба.

У Ст. Сивцу приредила је прошле недеље тамошња српска трговачка омладина дилетанску представу. Представљао се Страјићев „Цилиндар“. Као што нам дописник јавља, представа је испала врло добро Представљачи су учинили своје, а публике је било доста. После представе почела је игранка и право српско весеље, које је до беле зоре трајало. — Чист приход иде ст. сивачком дечијем забавишту.

Избор бележника у Надању. Јављају нам из Надања у Шајкашкој да је тамо обављен избор општинског бележника у суботу 4. септембра. Компетената а и кандидата било је два и то: А. Шиндлер досадањи привр. бележник и Ролер из Кумана. Србин није ни један компетовао. Изб р је у реду обављен, а већину гласова добио је А. Шиндлер.

За Србе лекаре. Босанска зем. влада расписала је стечај на 6—10 лечничких места. Молбенице се шаљу што пре санитетском оделењу кр. уг. министарства унутрашњих дела.

Проневера у Осеку. Пишу нам из Осека: Овдашњи контролор у порезном уреду Вилфан проневерио је порезнога новца на 3500 ф., те је пре три дана са још двојицом сукривана (о којима се зна, да су невини, те да их је само Вилфан увукао, да не буде усамљен) отпраћен држ. одветништву. Као контролор није морао побирати порез, већ одговарати на поједине дописе, отписе, доносити извешћа и премапотписати побрани порез. Но пошто је пређашњи начелник хтео, да порезник градски буде нешто више комотнији, то је њему уступио Вилфанов посао, а порезников дао Вилфану, те је овај још од 1883. побирао порез. По закону уз побиратеља пореза мора стајати још један чиновник, који ће потврдити донешени и исплаћени порез порезнику. То је као неко осигурање за странку.

Докле год је Живановић начелниковао, он је само с тога разлога, да опћини уштеди плаћу једнога чиновника, пустио Вилфану слободне руке те је он сам подписивао се и потврђивао исплаћени порез. Па кад је и нови начелник Брожан дошао на чело града г, 1884. пустио је и он Вилфана без друга, све до октобра г. 1885., кад се опазило, да је Вилфан проневерио на 3500 ф., које је он брзо покрио, те услед тога остао и надаље у служби, али га метнули на његово право место, а г. порезника уз још једнога друга посадише да побира порез

Но Вилфан се научио добро живити, он је морао доћи до новаца, те је за леђи г. повереника и онога другога чиновника починиo на штету порезне благајне опет проневерење од каквих 3500 ф. То је до сада, но наћи ће се тога још више Па како је то могао учинити? Ево овако:

Вилфан је долазио раније у уред, па је од странака примио порез, који је додуше потврдио, али није увео у ниједну књигу или ако је увео, онда је за неколико дана цифре брисао и нове писао, или је кориговао тако, да ће исправљање тих књига задати неким чиновницима силнога посла.

Кад су Вилфана испитивали, он је признао кривњу, али је додао, да су његовој кривњи највише повода дали поглавари. Па у истину, когод помисли на еру Живановићева начелниковања, тај ће се уверити, да је и Вилфана могао на крађу склонити пример његова предстојника; а друго садањи начелник пропустио је прописом закона задовољити и Вилфану о бок ставити још једнога чиновника. Па да није истина, да свако зло долази „одозгора“.

Грозно убијство. У бачком селу Турији крај Сентомаша догодило се 5. септембра по н. к. грозно убијство. Сеоска младеж провађала се у крчми Цвете Ђендића, па је дошло и до оорих речи. Та свађа свршила се после са тучом. Синови ондашњег припознатог грађана Милоша Јојкића споречкали су се са осталим момцима. Крај је био, да су исти Рада и Шандор ножевима избодени, те Рада после неколико часова преминуо, а Шандор се и сада налази на болесничкој постељи тешко рањен. Осим њих, рањен је још син Јаше Зеремског. Прави виновник овог покоља, још је непознат. Истрагу води од највећом енергијом изасланик бечејског кр. среског суда и надалеко чувени комесар Шандор Иванић. — Очекујемо да ћемо добити из Турије опширан извештај о истрази.

Злато и угаљ у Црној Гори. Г. Лувци Балдачи Талијанац, који је путовао по Црној Гори уверио се, — како „Г. Прн.“ јавља, — да има трага од злата у Васојевићима, у реци Градашници. То је и пређе било познато и слали су се били, има томе преко десет година, неки кршеви са траговима злата, стручњацима у Бечу. Но ови по томе самом пису могли проценити, да ли ти трагови назначују какву јачу руду, или су тек самохрани наласци, ради којих не би вредило упуштати се у трошкове даљега копања. Г. Балдачи мисли, да би по знацима, које је он опазио, било свакојако вредно и корисно испитати ту ствар са свом оном озбиљношћу, као да је најповољнији успех известан. У осталом и народ верује, да ту има злата. Око те реке, Градашнице или Злоречице имају трагови старијих грађевина. Народ зове то место „Цареве Златице“, и прича, да су ту биле златне руде цара Душана, а старе развалине да су остатци Душанових рудара и неимара — Г. Балдачи примио је позив да пође у Бар и у Уцињ, те да разгледа руду угљена о којој смо јавили да се тамо пронашла. Ако и г. Балдачи потврди досадашње мишљење о тој руди, она ће нам вредити више но највиша руда злата.“

Нашим економима јављамо, да ће 22. септембра по н. к. војничка комисија куповати за војничке цељи коње. Чинимо пажљивим наше економе у доњој Бачки на ово.

† **Јован Поповић** новосадски свештеник преминуо је превјуче у 67. години свог живота. Покојник се бавио и књижевним радом. Писао је српску граматику, а превађао је кратке приповетке и новеле са француског. Уређивао је више новосадских српских календара. Био је неко време и учитељ. Лака му прна земља!

Кратке вести. У Караншебешу проневерио је варошки благајник већу своту новаца. — Свод цркве у Монте Матијори срушила се баш за време службе. Три особе остадоше мртви, 18 су рањени. — У Белгији је падао велики лед и беснила грдна бура. Штета је велика. — Споменик кнезу Милошу оће да подигне народ рудничког округа. Споменик ће бити израђен од српског мермера, а ради га Србин вајар — уметник Убавкић. — У Каменици у Србији затворен је уважени старина Ђорђе Петровић и још десетак сељака, што су јавно изражавали своје незадовољство о напредњачком пашовању — При последњем земљотресу у Атини остало је преко 1000 људи рањено. — У Жомбољу ушли су у порезно звање лопови. У каси је било 105.000 фор. да им се није скрјала бурмија похарали би касу, но овако су се преварили у очекивању да ће напунити своје џепове хиљадаркама.

1882. год. затворена је нека интелигентна женскиња из Смирне због крађе. Она је рођака некој чивуткињи глумици у Паризу и то је доста било, да крадљивицу прогласе да пати од клептоманије, те је после пусте на слободу.

Мушком свету Париза завршала је мозак нека лепа Шпањолкиња. Беше то чило и весело девојче, које је љубило и то на несрећу своју жарко љубило — Чивута. Једног јутра расчуо се по париским булварима глас, да је лепа Шпањолка мртва. Скочила је са прозора трећег ката, те на париској калдрми нашла своју смрт. Чивутски листови беху пуни вести о самоубиству Шпањолке. Но у ствари овде не може ни говора бити о самоубиству, него на против о мучком убиству. Њен љубавник Чивутин, да се ње отресе и богато се ожени, турио је ноћу са балкона на калдрму. И суд је овог убицу без казне пропустио.

Сара Бернхардова чивутска уметница истукла је на мртво име своју другарицу — глумицу хришћанку. Никоме није ни на памет пало да обесну чивуткињу казни.

Ових случајева има у свакој држави, свугде где се год Чивути осилили. Новац, он у најгорој нужди спасава и највећег злочинца чивутина.

Чивути се шире, њихову моћ осећамо на сваком кораку, а њихов штетан уплив може се најбоље оценити по пропадању нечивута. А садање друштво гледа све то јадним, блесастим погледом без икакве енергије и воље да чивутску моћ — скрја.

И. И—ћ.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Најновији проналазак на индустријалном пољу.

Какве су сад прилике на индустријском и занатлијском пољу, сваки индустријски напредак, свака победа науке има и својих црних страна. Уместо да донесе такви напредак и таква победа што потпунију и што већу срећу људима, врло често је повод несрећи и пропасти многих људи и читавих сталежа. Машинска производња сама по себи, велики је напредак по човечанство, јер се њоме уштеђује људски рад, добија се у времену и може се кудикамо јефтиније производити. Али кад се с друге стране узме у обзир, да самосталан и инокосан мали занатлија са својим примитивним средствима не може конкурисати с машинском производњом и да услед тога мора пропасти, постати без своје кривице голавер, онда се мора признати, да данашње економске прилике условљавају пропаст средњег сталежа, па самосталног занатлију претварају у најамника По томе оно, што би требало да је благослов за читав људски род, претвара се често у најгоре проклетство. Проналасци, што олакшавају човечји рад, под данашњим економским приликама олакшавајуга у тако великој мери, да многи људи остају без рада, а то значи: без хлеба. Велики капитали гутају мање, машинска производња бије малог занатлију, те овај пропада, јер његови производи не могу да одрже конкуренцију са производима фабричким, и тако се људство све већма дели на малени број крупних богаташа и на грдну множину крајње сиротиње. Између те две крајности колеба се средњи сталеж, па неколицина сретних из тог сталежа исплива из опасности и постају богатим, али огромна већина пада даље и постаје бескућник

То је економски закон у данашњем друштву, што признају сви национални економи, ма како се иначе разилазили у мишљењу и ма какве закључке изводили из тог факта. Сви од реда признају, да је сваког усавршења у производњи нужна последица, да многи људи остану без рада или да постаје њихов рад по друштво ненуждан и излишан, што на једно изилази Отуда се после множи број пролетаријата, крајње сиротиње, која ничег свога нема.

То исто важи и за најновији проналазак. До сад се по свету у радионицама мањих занатлија употребљавали мотори, који су паром радили Сад ће да се заведе нова система. Уместо тих малих мотора раздаваће потребну снагу велике машине, и то помоћу компримираног ваздуха. Те велике машине преносиће снагу и тако ће се помоћу компримираног ваздуха још боље постизавати оно што се до сад постизавало моторима и помоћу угљена и паре. У Манчестру, у Енглеској, већ је учињен покушај у том погледу, а употребиће се компримиран ваздух као мотор код коњских жељезница, шиваћих машина, електричног осветљења, разних кућевних послова и т: д.

У начелу није то ништа ново, јер се употребљује код пнеуматичких сатова, али је извођење ново и, што је главно, не само што ће услед тога радионице здравије бити, него ће и појефтинити и људски рад и производи људских руку.

То би све врло лепо и красно било, кад не би уједно имало и ону црну страну, коју горе споменусмо и која немилице обара и упропашћује сиромашнију класу људи.

Из тога би могао ко извести, да смо ми противници сваког проналаска и сваког усавршења средстава за производњу. Боже нас сахрани! Далеко је од нас и помисао таква. Ми не кривимо напредак и проналаске на индустријалном пољу као да су они узрок народној пропасти и тешком сиромаштву. Баш на против. Ми велимо, да је то победа науке и да је благослов по људски род, само данашње економске прилике претварају тај благослов у много случајева у проклетство. Нек се измене те рђаве и неразумне економске прилике у добре и разумне, па ћемо онда имати чист благослов у виду усавршених средстава за производњу.

Али много ће још воде Дунавом протећи, док људством овлада правда и разум. Међу тим се донде живети мора, мора се човек из све снаге борити против своје пропасти. Но инокосан поћи у борбу то толико исто значи, колико и извесна пропаст. Мали занатлија самац не може да се успешно одупре убојственој конкуренцији великог капитала. Фабрична производња у опште велика производња убиће га у главу и он ће брзо од самосталног занатлије, од свог газде, постати туђ слуга.

Но што ме може самац, то могу њих више, то може заједница малих занатлија. И овај најновији проналазак учи нас, да један никуд ни камо. Учи нас томе, да се поједини занати требају удружити, као што су то н. пр. учинили кабаничари у Вршцу, па да се заједничким снагама одупру конкуренцији од горе, која прети, да ће све наше занатлије редом покосити. Наше занатлије требале би да се по струкама удруже, па онда их новији проналесци на индустријалном пољу неће туђи у главу, него ће те проналаске и они сами моћи у своју корист употребити.

Ми знамо, да ово захтева грдна рада, јер слабо се још схвата корист, коју може сваки појединац удружењем постићи. Није нужно и не мора бити, да прво сви постанемо крајња сиротиња, голаври, па тек онда да увидимо корист удружења. Не мора бити да изгубимо све, па да тек онда изгубљено тражимо, већ бранимо ово нешто, што сад имамо, те ће том нечем све више придолазити. А само удружењем можемо то нешто сачувати и све више стицати.

Ако то схвати наш занатлијски сталеж, онда је и спасен од крајње пропасти и сиромаштва.

Л. Н.

Подела по струци.

Из листа и од људи око њега, код којих постоји стална намера, да сваку реч и дело „Заставино“ „демагошки“ и „растројственим“ обележе, — могло се више пута дознати, како је и подела рада нека таква изумеовина, „социјалистичко“ начело, које иде на то да подели, поцепа, те да може боље за своје „растројне“ цели да ради. Међу тим ко је иоле завирио у какву књигу или учебник о народној економији, морао се већ у самом почетку поучити о том, да је подела рада већ у оним временима постојала — да боме у најпростијем облику — када је човек почео привредно да дела и да је још Адам Смит теоријски свео у један систем, који се напретком индустрије развио до данашњег свога „савршенства;“ а енглески буржоа-економ, кога називају и оснивачем економије у опште, тек није могао бити неки деструктивиста. И иронија судбине донесе, да баш поменути лист пре кратког времена донесе у својим подлисцима читаве славопоје тој осуђиваној подели рада са рођеним примерима Смитовим, идући у томе тако далеко, да није приметио оне крајности тога начела, које зло утиче на производне факторе, баш као да и тај Смитов ентузијаста живи у оном првом добу, када се није могло промерити, до какве ће непријатности то начело са развитком индустрије дотерати. Али доста о томе, ми видимо, да подела рада није изумеовина демагошка и да није истина, већ шта више, под извесним модификацијама да је потребна и по производњу корисна.

И тако се ми ни мало не страшимо, када радимо на томе и препоручујемо: да се по начину поделе рада и поједини привредни радови нашега народа и друштва за себе, по својој струци организују, и ми управо оглашујемо за незваничке и предрасудне оне наводе, по којима би било неродољупски делити тежака од занатлија и трговаца или од интелигенције. Баш на против, у тој стручној организацији лежи напредак појединих струка и чланова, по што би један ред од другог по својој струци одељен имао у тој својој организацији само о својој струци радити и мислити, а не бактати се око њему стране струке или ћутати и не радити, када је на ову ред, како би морало бити, када би организација била конгломерат разних струка. А има заједничких интереса тих радова и састанака и средина, као што су црквена и политичка општина, грађански клубови, где се они склопе у целини свога места и народа. Да напоменем само, како се омладина шездесетих година почела делити по струци: учитељској, певачкој, трговачкој — и ником тада не паде на памет, да то назове цепањем и неродољубљем!

С тога ми одобравамо најновије појаве у нашем народу, као што су сељачке читаонице, занатлијске задруге, трговачка друштва и морамо са народно-привредног гледишта управо метнути свима чиниоцима у средини народа па срце, да на томе и даље и све више и све свесније и нарочито раде, по што од тога зависи наш материјални и друштвени, а тиме и народни напредак. С друге стране така организација народа по струци мора нас и веселити, по што је то доказ: да нас има толико, да је потреба ту, да се ради свога напретка по струкама поделимо; а не да смо се стопили на толики број, да морамо сви из једнога места, па била ја све или оне струке представник, бутин у једну дружину, што код малих места, где нам је број тако јадно мален, и мора бити.

Дакле, само сложно на посао око стручног удружења и ти сељаче и занатлијо и трговче!

Н. М.

Вести из трговачко-занатлијског света.

О недељним вашарима. Измена овог §-а расправља се сада у занатлијским круговима. У предпрошлом трговачко. занат. делу „Заставе“ упознали смо наше читаоце са штетним последицама овог 50 § и саопштили министарску наредбу о његовој измени. Ова наредба постала је услед молбе занатлијске задруге у Филеку. Иста је задруга тражила, да се тај §. измени, или сасвим брише. Но сад се појавило и противно мишљење. Нађ-кароњска зан. задруга моли да се тај §. остави какав је. Ми не знамо, шта је навело нађ-кароњске занатлије на овај корак, но држимо, да ће се влада пре обзирати на потребе и жеље читавог занатлиства, но на захтев Нађ кароњана. Видећемо.

Трговина с јајима узеће по свима изгледима у Угарској великог полета. Енглеске трговачке куће изјавиле су пештанској трговачкој и обртничкој комори, да би врло радо ступили у свезу са трговцима у Угарској, који продају јаја. — Кад узмемо, да Италија извози годишње на 300.000 мет. цената јаја у Енглеску, и да Енглеска хоће од сада ову потребу да подмирује код нас, онда се само радовати морамо, ако се постигне споразум са енглеским кућама. Само ако се комора, која је у чивутским рукама не буде више обзирала на интересе Чивута, него на интересе оних, којима у првом реду помоћи треба. А то су — сеоски трговци.

За занатлијске калфе донело је министарство привреде врло важно решење. Кад калфа нема „радничке књиге“ он се зато ипак мора сматрати за калфу, док поново не дође до књиге. Но занатлија, који узме калфу без књиге, ипак подлеже под казну, коју одређује првостепена занатлијска власт.

Ердељске занатлије у Румунији Од царинског рата са Румунијом настао је велик застој у занатлиству. Занатлије нису имали посла, те су се јат мице почели селити у Румунију, мислећи, да ће им тамо боље ићи. Но преварили су се у нади. Румунске занатлије једва имају толико посла, да постојати могу. Ердељске занатлије остали су без посла, те се налазе сада у највећој невољи. Ако остану у Румунији зло, а ако се пак врате у Ердељ још горе, — Жалосно је то, кад се наша влада тако заборавила, па допустила, да читав занатлијски сталеж у Ердељу пропадне. Јер оним људима тамо заиста не предстоји друго, но — пропаст.

Брашно на недељним пијацама. Чешће је избило на површину питање, да ли се може брашно на недељним пијацама продавати. Једне обртничке власти допуштале су продају, друге пак не. Сад је ту ствар коначно решило министарство привреде са својим дописом бр. 39. 821. У допису се вели да се брашно по новом занатлијском закону сме на недељним пијацама продавати.

Затварање наше границе према Румунији. Министарство привреде, обрта и трговине издало је под бр. 47.735 наредбу, којом одређује, да се угарска граница према Румунији најстрожије затвори, јер је у три румунска округа избила марвена куга.

Извоз из грчког пристаништа није био велик, као што је то пређе било у овом добу. Највише је извожено брашна. Јечам се тек сада почео извозити, а извоз жита је врло незнатан. Трговачки се кругови јако љуте на ову устајалост у извозу. Тврди се, да је то услед кордона, који је услед колере повучен према Италији. Зато ће се тражити, да се тај кордон подигне.

Врело петролеја код Лепавине у Хрватској. „Н. Н.“ пишу из Лепавине, да су пронађена ових дана обилна врела петролеја у шуми Меденику крај Лепавине. Већ више година знали су сељаци из лепавинске околице за ово врело, али оно је тако незнатно било, да је бојадисало поток, испод којега се врело налази. Пошто је пак ове године била велика суша, то је тај иначе доста обилан поток сасма исахнуо, а врело петролејско помолило се у толикој мери, да су га сељаци могли судовима грабити и напуњивати их, те га употребљују место куповнога петролеја. Чим се глас о том врелу пронео, настаде права хајка о праву властништва над истим. Симо Лазаревић, гостионичар из Лепавине, претече своје такмаце, и стече право над тим врелом. Много странаца долазе сваки час гледати ова врела, а власник истих већ је имао разних понуда за продају.

Берза је постала 1549. г. у француским варошима Лијону и Тулозу. 1566. г. основана је и у Рујену. Париску берзу удесили су по прописима закона 1724 г. у Енглеској је основана берза без утицаја државе. У Немачкој, Хамбургу постала је берза још у 16. веку; у Берлину, Лајпцигу и М. Франкфурту пак у 18. веку. Бечка је основана 1771 г. а пештанска 1863. г. Берза има у главном двојаких: берзе на којима склапају погодбу на рану и на вредност папира. У Угарској ради берза под државним надзором, а од 1875. имамо редовни закон о берзи. Државни надзор врши држ. повереник за берзу, дочим берзама управља берзанска управа. Распре, које постану на берзи, решава берзански мировни суд. Против пресуде овог суда нема места призиву. Чланом берзе постаје само онај, који је 3 године посећивао берзу. — Не треба ни да говоримо, наши ће читаоци већ знати, да пештанском берзом дрмају — Чивути

Смели трговац продавати ципеле? Јаков Хофман, Чивутин и трговац разне робе у Сентешу, продавао је прошлог божића у пркос одредбама новог занатлијског закона ципеле за мушке, женскиње и децу. За овај случај дознао је сентешки мађистрат, па као првостепени занатлијски суд осудио је Чивутина Хофмана на 150 фор. новчане глобе. Хофман је против те пресуде апеловао на поджупана, но овај је не само потврдио пресуду првостепеног занатлијског суда, него је исту пресуду још проширио с тим, да Хофман има осим оних 150 фор, платити и 10% од оне своте, што је добио за продане ципеле. Хофман је за тим апеловао и против ове пресуде другостепеног занатлијског суда. Ових дана пак дошла је од министарства одлука, којом се потврђује мађистратска пресуда, те је по том Чивутин Хофман дужан, да за осам дана исплати споменуту новчану глобу. Мађистрат је у том погледу већ учинио нужне кораке. Ми с наше стране упозорујемо наше занатлије на ову околност, те да и они учине нужне кораке, ако би ко у њиховом месту радио против њихових интереса и грешио против новог занатлијског закона.

Међународни раднички договор одржао се крајем августа по н. к. Овај збор је решио да се о париској међународној изложби 1889 г. одржи велики раднички конгрес на коме би били заступљени радници из свију држава. Задатак овог конгреса биће успостава међународног радничког удружења.

Занатлијске школе у Пешти. Из извештаја управе пештанских занатлијских школа дознајемо, да у Пешти има 7 занатлијских школа. Ученика има 2510 од тих има највише католика (1619) а чивута има само 575. Број ученика је опао према прошлој години са 21 учеником. Ове године посећивали су те школе само шегрти, док је прошлих година било калфи и практиканата.

Трговина.

= **Нови Сад** 26 августа (7. септ.) На нашој пијаци данашњој услед врло малог јучерашњег попуста цене храни на будимпештанској пијаци житарској, цена је шеници од једном са 40—50 нов. изгубила од досадање цене. И спекуланти и млинови наши као договорно престадоше пазарити онда, када је довоза у нас задоста а обалише цену јако доклен је горе само са 5—10 новч. пре два дана попустила, а од тог доба се нешто и поправила.

Данас бележи шеница прве квалитете новосадска, шајкашка и сремска 8 ф. 20 н., (била до јуче и онамад 8 ф. 60—80 н.) средња 7 ф. 60—80 новч. лака роба 7 ф. 40—50 н. Наполица 7 ф. Јечам 4 ф. 50 н. Зоб 5 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. 60—70 н. Све од 100 кгр.

Брашно по старој цени, а промету знатном.

Свињска пијаца. За нашу пештанску потребу већином се средњи и лаки свињи пазаре, тешка роба се однаша за Будимпешту. Цена у нас је ова: Тешки 38—39 н., средња 39—40 н., лака месната роба 40—41 н. од 1 кгр.

На месарској пијаци су теоци лаки 8—9 фор., средњи 10—13 фор.. тешки старији 16—22 ф. од ком. Јагањци 6—12 ф. од пара.

Вино. Дивно, топло суво време, по винову лозу и грожђе веома угодно. Грожђе зре и спрема се берба, а нада је оправдана, да ће бити добро средња са вином изврсне квалитете, продаја вина у наших крајева је врло слаба. Нема што више промета ни у Фрушкој Гори, све се само за потрошњу по околини најближој пазари. Са прошлих винарских пијаца наших није ни прошле ни ове недеље однешено знатнијих количина вина у иноземство. Трговци из иноземства очекују нашу берву те ће онда да надмирују потребу своју. Цена је вину код нас ова: Бело лањско 10—12 н., шиљер 13—14 н., црно 20—28 н. Старо бело 12 до 14 н., шиљер 14—18 н, црно 28—36 н. Комовица 18—24 н., шљивовица нова 20—28 н., стара фина роба 36—48 н., од 1 литре.

Време дивно, топло, по винограде беритетно. Вода у Дунаву на средњој висини.

*

У **Будимпешти** 25. августа (7. септембра) У сљед све то мирнијег развића политичких замршаја на Балкану, очекивале акције живљој — бар у трговачком свету. Цена је рани сваком зрну ил шеници по највише изгубила за минула дан два. Готова роба нешто чврста доклен термински рад је лабавога правца.

Шеница потиска тешка 82. 81.5. 9 ф. 15 н., 81. 9 ф. 25 н, 80.5. 9 ф. 80.2. 9 ф. 10 н. Пештан-80 8 ф. 90 н., 78. 8 ф. 80 н, на три месеца.

Раж 6 ф. 50 н. Кукуруз 6 ф. 47½ н.

Термини: 6 сахата у вече шеница за јесен 8 ф 80—91 н., за пролеће шеница 9 ф. 56—58 н. Кукуруз за мај-јуни 6 ф. 74—96 н. Зоб 6 ф 28 до 30 н. Зоб за пролеће 6 ф. 76—78 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 26. августа

Дукати — — — — — — —	5·96
Наполеондори (20 франака) — — —	9·99
4% угарска златна рента — — —	107·90
5% „ папирна „ — — —	94·90
Немачке држ. марке — — — —	62 —

Најновије вести.

— У Софији састали су се на договор у погледу намесништва представници свију бугарских странака. Осим Цанкова, биле су присутне све главније вође, као: Стамбулов, Греков, Славејков, Каравелов, Радославов, Стојлов, Странски, Живиков и Тучев. Два сата је трајао договор, а у заједнички програм ушле су ове тачке: 1) Да се гарантује независност Бугарске. 2) Да се одржи заједница између Бугарске и Источне Румелије. 3) Да се сложе у кнежевом наследнику још пре Батембергове оставке. 4) Да се призна намесништво и 5) да се одреди одношај руских официра према бугарској војсци. Скуп је изабрао изасланство, које је тај програм поднело руском заступнику. Руски заступник је обрекао, да ће одмах све то свом цару саопштити.

— Јављају из Софије: Богданов и новоименовани руски конзул за Софију Неглуђов, јавише бугарском кнезу одговор, који је стигао из Петрограда. Они изјавише, да Русија не мисли никако окупирати Бугарску, нити се у бугарске ствари мешати. Док је кнез Александар у Софији неће руски нарочити изасланик долазити, а кад и дође, он ће владу бугарску само саветима помагати.

— Бугарски кнез пати од нервозности, те не може да спава. Кренуће се на пут за који дан. Даће му се по милијона а он ће оставити Бугарској своје пољско добро. Кнез Александар неће помиловати „бунтовнике“ официре, но оставити, да их њихов наследник казни. (?)

— Вест о Батенбергској захвали, врло је поразио дворске кругове у Београду Међу тим јављају из Пирота, да није истина, да су бугарски устаници положили оружје. Шта више јављају, да су се пре два дана с кнежевом војском опет сударили устанички војници, којима се и многи сељаци придружили. Како се овај крвави сукоб свршио, о том се ништ не јавља.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 26. августа у вече.)

Сомбор. Јутрос отворена учитељска скупштина. Присутних 150 учитеља и учитељица. Из Србије је стигло, нарочито из Београда и Ниша 7 учитеља 3 учитељице. Међу истима др. Војислав Бакић, Никола Поповић уредник „Учитеља“ и други. На призивању св. духа служио прота. Ника Грујић поздравио је збор у име сазивачког одбора овим речма:

Драга браћо и сестре, навршило се 15 година кад је сво срп. нар. учитељство искупљено било у Н. Саду, да већа о бољитку и напретку школе. Сећам се какво је одушевљење на томе збору владало. Народ се наш тада почео одушевљавати за школу. Сабор је жељу народу прихватио и послао многе своје синове у иноземство да се уче, да се изображавају и да буду школи и народу од користи. — Па шта су могли, шта су били кадри ти синови срп. народа, ти учитељи народа, учинити за напредак школски? Можда ће когод рећи у школи. Јест у школи! ал тај њиов рад школски није избио у јавност, те да и другима даде примера, да тај рад усвоје те да нам школа процвати. Дуго смо чекали, страховали, надали се. Најзад дође учитељство до уверења, да се мора само на своју руку састати се саветовати се, удружити се. Један јавни глас, био је доста, да упали стотинама срдаца српских учитеља те да једнодушним ускликом повиче: На збор и договор учитеља! Ово је врло важан моменат по нас. Од рада овога збора много ће зависити, да се српска школа и учитељство унапреди, а будимо на опрезу да наш рад не остане напразно као оно пре 15 год. И онда смо се искупили, већали смо и донели смо лепих закључака; али те закључке није имао нико да после оживотвори или да настоји да се оживотворе. Желим да овај збор буде од трајне вредности. У то име сретан рад.

Затим пријављује Грујић госте из Србије. Големовић (учитељ из Србије) жели да поздрави скупштину. Комесар неда. За тим се прешло конституисању. За председника изабран је једногласно Ника Грујић, за потпредседника Мита Нешковић, за перовође Јован Благојевић, Ђока Милић. Ђорђевић и Миша Косић говорили као главни говорници о организацији учитељског уједињења. Нацрт Мате Косовца примљен за основу шпецијалне расправе. Душан Кнежевић тражио је, да учитељска задруга гони назарене. Тражи даље да изјави лојалност и поклони се владајућем племену. У опште говорио тако „свакојако“, да је бурно исмејан. Стигли многи поздрави. Било доста професора гостију ал наших надзорника ни од корова. Расправе теку достојанствено, дебата траје.

Софија. Кнез Батенберг посетио је војнички логор. Опкољен официрима, држао је пред војском говор. Рекао је, да је његова политика дошла у судар са жељама Русије с тога, што је његова политика била самостална, народна. (?) Он оставља Бугарску, јер ће његово присуство можда велику несрећу земљи нанети, но путује с убеђењем, да ће се бугарска самосталост сачувати. Најзад је препоручио слогу, коју је он сам хтео порушити.

Софија. Народна скупштина састаће се 30-тог августа и примиће кнежеву оставку просто на знање. Избор новог кнеза тешко да ће се пре два месеца извршити.

Берлин. Државни сабор сазван је за 4. септембар.

Лондон. Заступници француски, немачки, турски, талијански и аустро-угарски имали су јуче подужег договора с енглеским министром спољних послова.

Петроград. Јуче су отпутовали на маневре цар, царица, престолонаследник и велики кнежеви Ђорђе и Владимир.

Уредништву овог листа стигло је на приказ:

Систем трговачког књиговодства написао за школу и самопуку Радивој Предић. Београд издање пишчево 1886. Стр. 310. Цена 3.50 фор.

„Стармали“ лист зи шалу и сатиру. Уређује Змај Јован Јовановић. Излази трипут месечно у Н. Саду у издању А. Пајевића. Цена на годину 4. фор.

„Parlamentär“ лист за славенске интересе. Излази у Бечу под уредништвом Др. К. Живног стаје годишње 11 фор.

ПОЗИВ
У РЕДОВНУ ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
„МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

У смислу устава „Матице Српске“ позивају се, чланови матичини, да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити у суботу 30. августа (11 септембра) ове године у 9 сахата пре подне.

Главнији предмети за расправљање на скупштини: Конституисање скупштине. — Извештај о раду управног одбора. — Извештај о књижевном раду — Избор пречседника, подпредседника и управног одбора. — Примање нових чланова. — Извештај о прегледаним рачунима за год. 1885. — Наредбе министарске о одобреном прорачуну за год. и о прегледаним рачунима. — Извештај фискалов о парницама. — Прорачуни о свима фондовима за годину 1887. — Предлог о распису књижевних награда из фонда Јована Наке и Јована и Терезије Остојића. — Преглед да се приложи 200 фор. на споменик Др Јовану Суботићу. — Избор питомаца из стипендијских завлада: Петра Костића, Нестора Димитријевића, Павла Јовановића и Симе Ђорђевића.

Из седнице управног одбора „Матице Српске,“ у Новом Саду 7. (19.) августа 1886.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић, секретар. **Др. Ђорђе Натошевић**, с. р.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Изишао је 35. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Почетак. Песма од Вл. М. Јовановића. — Под образином Приповетка. Написала Милева Савића. — Ох, не дај се тако тузи . . . (Х. Хајне.) Превео Х. Бранчић. — Цртице угљеном Од Хонрика Шенкјевича. С пољског превео Рајко. (Наставак.) — Девети дан. (Путничка успомена Од Л. Томановића. (Наставак.) — Белешке о „филолошком иверју“. Од Јована Живановића. — Књижевност. Сцене и прикази Каталог српске народне библиотеке у Београду. Књига трећа. Од —ћ. — Листићи. Гласник. — Књижевне новости. — Смесице.

„Стражилово“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

НАЈБОЉЕ ЗДРАВСТВЕНО ПИЋЕ
КОД ЕПИД. БОЛЕСТИ.

МАТОНИЈЕВ
ГИСХИБЛЕР
најчистији алкалијски
КИСЕЉАК

НАЈБОЉЕ ПИЋЕ ЗА ТРАПЕЗОМ И ЗА ОПОРАВУ,
добро за кашаљ, вратне болести за стомак и катаре.

Mattoni & Wille Budapest
königl. serbische Hoflieferanten.

ОГЛАСИ.

КОНКУРС.

На упражњено место пароха у српско православној црквеној општини Старо-Стапарској у смислу превишег краљевског рескрипта од 10. августа 1886., одсека I. Д. §. 31. расписује се стечај.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих предпостављених црквених власти конзисторији овој до 27. септембра (9. октобра) 1886. поднети.

У Новом Саду, 22. августа (3. септембра) 1886.

3—3 **Конзисторија епархије Бачке.**

КОНКУРС.

Ради попуњења Горњо Ковиљске српско православне парохије II. класе овим се конкурс расписује.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих предпостављених духовних власти конзисторији овој до 27. септембра (9. октобра) 1886. поднети.

У Новом Саду 22 августа (3. септембра) 1886.

3—3 **Конзисторија епархије Бачке**

КОНКУРС.

На упражњено место српско православног пароха у црквеној општини Надаљској III. разреда овим се конкурс расписује.

Конкуренти имају своје добро инструиране молбенице посредством својих предпостављених духовних власти конзисторији овој до 27. септембра (9. октобра) 1886. поднети.

У Новом Саду 22. августа (3. септембра) 1886.

3—3 **Конзисторија епархије Бачке.**

КОНКУРС.

Ради попуњења парохијског места III. разреда у српско православној црквеној општини Старо-Шовској овим се стечај расписује.

Конкуренти имају своје по пропису инструиране молбенице конзисторији овој посредством својих предпостављених духовних власти најдаље до 27 септембра (9. октобра) 1886. поднети.

У Новом Саду 22 августа (3. септембра) 1886.

3—3 **Конзисторија епархије Бачке**

СТЕЧАЈ.

На упразњено учитељско место у Иванди расписује се стечај. Плата је годишња у новцу 180 ф. а, вр., 36 кибли жита, 20 кибли кукуруза, 2 фата тврдих дрва, 4 фата сламе, 5 ф. паушал и 50 н. од погреба где позван буде.

Госп. учитељу у дужност спада десну певницу држати, децу у пјенију учити и повторну школу имати. Међу тим мора мађарски испит имати.

Који жели ове место имати, нек изволи своје молбе поднети школском одбору.

У Иванди дана 20. августа.

2—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења ново установљеног учитељског места, православне вероисповедне школе српске у Српском Чанаду — у Торонталу — отвара се стечај.

Годишња плата је 400 фор. а. вр., 25 фор у име огрева за стан учитељски, слободан стан с баштом и огрев за школску дворану.

Просителји нека се законитом молбеницом најдаље до Мале Госповне о. г. када ће се и избор обавити на подписано председништво обрате. — У дужност учитеља спадаће, поверену му децу у прописаним наукама обучавати, при недељним и празничним богослужењу у цркви појати.

Коме је могуће нека се лично престави.

Из седнице шк. одбора оржане дана 17. августа 1886. у Срп. Чанаду.

Паја Бранкован, школ. одбора председник.

2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељичко место у Модошу.

Плата је 300 ф. а. вр. слободан стан са баштом, један хват дрва, три четврти ланца земље и 6 ф. у име паушала.

Учитељици спада у дужност и вежбање женске деце у ручном раду.

Рок стечаја је шест недеља рачунајући од првог огласа у „Застави“.

Молбенице се шаљу председништву школског одбора.

Модош 15. августа 1886.

Петар Михајловић, перовођа. 3—3 **Драгомир Гаћански,** председник.

НАТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место на овоместној правосл. срп. вероисповедној школи расписује се овим натечај. Годишња плата је 400 фор. леп удобан стан са две башче и потребни огрев учитељу и школи. Од сваког спровода где позван буде 1 ф,

Учитељу спадаће у дужност у цркви појати и децу у појању обучавати. Рок натечају до 8. (20.) септ. о. г.

У Белјавару (у Хрватској) 12. августа 1886.

Председништво срп. црк. школске опћине.

3—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
J. МИХАЈЛОВИЋА
У ХРТКОВЦИ 2—3
потребује једног млађег спомоћника.

ГОСТИОНИЦА
састојећа се из бирцуза, шпајзцимера и сале, 3 собе и кујне, штале и шупе на најбољем месту овде у Старој Пазови, даје се на једну или више година под закуп. Оближњи услови могу се код мене видети.
М. Л. Илић.
у Старој Пазови.
2—3

Оглас.

На народној школи у Бешки почиње ове школ. год. 1886./7. школа 1. октобром. У III. и IV. разр. обучава се српски и немачки а у оба разреда већином су деца немачке народности.

Овде се пружа лепа прилика оним, који желе да им се деца у немачком језику поуче, те у истом потпуно успособе.

Даљну убавест пружа управа исте школе.

У Бешки, дне 1. септембра 1886

2—3 **Управа троразредне школе.**

Објава.

Од стране ове општине проглашује се, де ће се јавна дражба 21. септембра (3. октобра) о. г. пре подне у 10 сати ради продаја 462 ланца ритске земље, коју је Рудолфсгнадска општина 16 година до сад уживала састојећи се из ораће земље, сенокоса и трске, на 5 година под закуп дати.

Условија се могу сваки дан у општинској писарници увидити.

Општинско звање у Орловату:

Мита Перић, бележник. 3—3 **Лаза Чокић,** кнез.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
J. САРАЈЛИЈЕ И МИШИЋА
У ОКУЋАНЕ (СЛАВОНИЈА)
потребује једног вештог помоћника који одмах ступити може и који је српском, немачком и мађарском језику вичан. 1—2

МАНУФАКТУРНА И ПОМОДНА ТРГОВИНА
ГЛИШЕ СТ. ПЕТРОВИЋА
У ЗЕМУНУ
потребује једног млађег помоћника и једног практиканта. 2-2

ГОСТИОНИЦУ.
У Черевићу издаје се од првог октобра гостиона крај Дунава за две године под аренду или под рачун. Пријавити се треба Младену Савићу у Черевић. 2—

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ДИМ. В. ЈОВАНОВИЋА
у Белој Цркви (Ung. Weisskirchen)
потребује једног старијег помоћника који може одма ступити. 2 3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ПЕТРА Ј. МИХАЈЛОВИЋА
у Добринци (пошта Рума)
потребује једног млађег помоћника и једног шегрта. — Ступити могу одмах. 3-3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЛУКЕ СТ. ГЕОРГИЈЕВИЋА
У РУМИ
потребује два помоћника. 3 3

ЧИЗМАРСКА И ЦИПЕЛАРСКА РАДЊА
АЛЕКСЕ ЛАЦКОВИЋА
У РУМИ
потребује три чизмарска и једног ципеларског помоћника. 3—3

ХОТЕЛ ХУНГАРИЈА
У БЕЧУ
III. Bezirk, Pragerstrasse Nr. 13.
Удаљен 10 минута од Пратера, преко пута станици спојене жељезнице (Verbindungs-bahn) за директне излете на јужној и западно-јелисветској жељезници у најлепшу бечку околину; бливу северне и северо-западне жељезнице, паробродске станице и коњске жељезнице (трамваја)
Елегантне путничке собе од 80 новч. на више.
Месечне собе уз обаљену цену.
Ресторација и кавана. 7—12

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.